

ÖSTERSJÖJUDISKT FORUM • BALTIC JEWISH FORUM SWEDEN

DEN ENDA SVENSKA BISTÅNDSORGANISATION SOM VERKAR FÖR
BEHÖVANDE JUDAR OCH JUDISKT LIV I BALTIKUM

Östersjödjudisk **BULLETIN NR 5 • 2022**

Trycket på våra hjälpinsatser har ökat drastiskt!

Eat or heat är ett val för många idag, men vi ska garantera de mest
behövande judarna i Estland och Lettland *eat and heat*.

Det är också dags för den 16:e vaccinationskampanjen mot influensa.

Ukraina

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har nu pågått
i åtta månader.

Vi har hjälpt och fortsätter hjälpa judar i Ukraina och
de som har flytt till närliggande länder.

Hjälpbehovet har inte minskat och vi bidrar
efter förmåga.

**Vi lindrar nöden genom
alla dessa insatser.**

**Dessutom fortsätter våra regel-
bundna stödinsatser för äldre och
för singelföräldrar med barn med
särskilda behov i Estland.**

Använd vårt
Bg 5036-6822 eller
swisha ditt stöd till
1232138899.

Amputationen av ena benet har tagit ifrån Viktor hans självständighet, utan tekniska hjälpmedel kan han inte förflytta sig. Läs mer om Viktor på sidan 4.
Foto: S. Bairamova.

Tack och vädjan om fler givare

Jag börjar alltid med att tacka alla er som ger oss ett bidrag. Utan era generösa gåvor kan vi inget uträtta. Östersjödjudisk Bulletin skickas till cirka 3500 hushåll, långt ifrån alla som får bulletinen ger några bidrag. Vår organisation behövs tyvärr allt mer idag och jag vädjar till dig som får Bulletinen och som tycker

att vi gör en viktig och bra insats att också hjälpa till att hjälpa. Nu behövs verkligen ett utökat stöd.

Du som inte är medlem, välkommen att bli medlem. Medlemsavgiften är basen för att driva vårt Forum. Du kan uppvakta någon på en bemärkelsedag genom att göra en insättning till vårt konto. Vi skickar ett fint diplom till den som ska uppvaktas. Eller teckna dig för en annonsruta, 500 kr/nummer eller 2000 kr för 6 nr. Företag får faktura. Stöd gärna våra olika kampanjer. Varje bidrag gör skillnad – var med och gör skillnad, det ger en bra känsla.

Ska Ryssland tvinga oss att bli en kamporganisation igen?

För 51 år sedan bildades vår organisation, då med namnet *Aktionskommittén för Sovjets judar*. Vi var en kamporganisation med målet att hjälpa ryska judar som ville lämna Sovjetunionen för ett liv i framförallt Israel. De flesta fick avslag på sin utreseansökan och de kom att kallas för refuseniks. Dessa refuseniks blev oftast av med sina anställningar och fick utstå diverse trakasserier. Mer om våra första 50 år får du läsa när nästa Bulletin utkommer.

Konsekvenserna av Rysslands krig i Ukraina är många. För oss utanför Ryssland är det kanske de skenande elpriserna som just nu svider mest – mer om det nedan. Men vad betyder kriget för judarna i Ryssland? I skrivande stund, mitten på september, kanske det mest är en gnagande oro över vad som kan inträffa. Några har lämnat Ryssland för andra länder, bl.a. Israel. Jewish Agency har beordrats att stänga sina kontor i Ryssland, vilket är en mycket illavarslande signal. Jewish Agency har som en viktig uppgift att underlätta utvandring till Israel. Om Ryssland har intentionen att stoppa utresemöjligheterna för sin judiska befolkning är vi beredda att återgå till det som var vårt ursprungliga uppdrag – att också kämpa för judars möjlighet att lämna Ryssland.

Eat or heat – mat eller värme

Begreppet *eat or heat* har myntats på grund av den ökande inflationen och de skenande elpriserna. Många utsatta grupper kommer inte att klara att både köpa mat och betala elräkningarna utan stödinsatser. Detta gäller i stora delar av världen. Vi känner definitivt av detta också i Sverige.

Men de utsatta grupperna som är vårt fokus i Baltikum drabbas oerhört hårt av detta. Våra samarbetspartners är förtvivlade men kämpar på och vädjar om utökat stöd.

Estland har i flera månader haft de högsta inflationssiffrorna i hela Eurozonen. Konsumentpriserna har stigit med 22,8 % från juli 2021 till juli 2022. El- och uppvärmningskostnaderna har stigit betydligt mer och oron är stor för konsekvenserna.

I Lettland har elpriserna stigit med dryga 78,5 % från juli 2021 till juli 2022. Uppvärmningskostnaderna väntas bli sex gånger så höga från den 1 september jämfört med augustipriserna.

Vi måste bidra så att ”våra” hjälpbehövande, som exempelvis Viktor som du kan läsa om i detta nummer, får sina matkuponger och att de kan betala el- och uppvärmningsräkningarna. Se appropet på första sidan.

Ukrainska flyktingar och judar som lämnat Ryssland

Den 13 september deltog jag i ett digitalt möte med hjälparbetare från *The American Jewish Joint Distribution Committee* (JDC), den organisation som på plats i och utanför Ukraina hjälper i första hand judar drabbade av kriget. Det är med JDC vi koordinerar vår hjälp till Ukraina. Budskapet är att man är tacksam för all hjälp man kan få. Pengar behövs till mat, mediciner, boende men också till traumahjälp av olika slag samt att ordna aktiviteter för barnen. Dessutom upprätthålls judiskt liv och traditioner efter bästa förmåga, nu närmast förbereder man Rosh Hashana och Jom Kippur. Från Charkivområdet har runt 3000 personer lämnat sina hem. Många av dessa flyttas till säkrare platser i västra Ukraina. Ca 1200 judar lär finnas kvar i Charkiv. Oron är stor för den annalkande vintern. Centralvärmesystemen är oftast förstörda/ur funktion och tillgången till el och gas är mycket osäker. Man förbereder sig för en mycket tuff vinter bl.a. med campingkök, filter, varma kläder etc.

I Polen ansvarar JDC för 4000 judiska flyktingar, mestadels mammor med barn och pensionärer. Några av dessa vill vidare till Israel eller andra västländer men flertalet vill så småningom återvända hem eller skapa sig ett nytt liv i närområdet. Behoven är likartade som i Ukraina och oron för vintern likaså.

I Lettland finns idag (mitten september) sju flyktingfamiljer från Ukraina som får hjälp från Rigas judiska församling till vilka vi också bidrar. I Estland har judiska församlingen i Tallinn tagit emot 60 flyktingar från Ukraina och 40 judar från Ryssland som valt att emigrera på grund av Ukrainakriget. Dessa personer stöds med hjälp till boenden, mat, språkundervisning och annat som tillhör det man kan behöva.

Rosh Hashanagåva till 30 äldre

Många av de behövande sjuka och äldre judarna i Lettland lever i en ovärdig miljö. De kan inte städa själva och den städning som socialarbetarna hinner med är bara det värsta på ytan. Många lägenheter är ordentligt igengrodda och luktar därmed illa. Efter en vädjan från Riga har Östersjödjudiskt Forum lovat att bidra till storstädning av 30 lägenheter till en kostnad av dryga 100 euro per lägenhet. Toaletter och kök måste näst intill saneras, fönster putsas etc.

Foto: ÖjFs arkiv.

Detta blev en liten Rosh Hashanagåva från oss/er som helt säkert också kommer att förbättra det psykiska måendet hos dessa äldre som nu lever ett lite värdigare liv. En av dem som fick storstädat var Viktor, se separat artikel.

Influensavaccinering

Vid den här tiden på året vädjar vi alltid om bidrag till den årliga influensavaccineringen. Så också i år, för 16:e året i rad. Vi vet att dessa vaccinationer gör stor nytta för de som själva inte har råd med sprutan. Sprutan räddar liv och lindrar lidanden. 200 kr är kostnaden för en dos. En liten insats som gör stor nytta.

Gästkrönikör

Stephan Mendel-Enk är detta nummers gästkrönikör. Stephan är journalist och författare och har bland annat varit krönikör i Dagens Nyheter, arbetat på Sveriges Radio och skrivit för fotbollstidningen Offside. Han håller också skrivarkurser på folkhögskolan Paideia. Han debuterade 2004 med boken *Med uppenbar känsla för stil* – ett reportage om manlighet. 2010 kom romanen *Tre apor* som översatts till tolv språk. 2020 kom den fristående fortsättningen, romanen *Apan i mitten*.

Thomas Bab/Ordförande

Gästkrönika

Ett tag delade jag frilanslokal med ett gäng modedesigners

TEXT: STEPHAN MENDEL-ENK

Stephan Mendel-Enk.
Foto: Channah Mendel.

BLAND DEM FANNS EN med kortklippt lugg vars specialintresse var internationella tidskrifter. Hon beställde fashionabla tidningar från ställen som Paris och Tokyo. De andra i lokalen la ibland något nytt hypertrendigt magasin på hennes skrivbord, i hopp om att hon skulle bli imponerad, att det skulle röra sig om en publikation hon inte kände till.

Ingen lyckades. Ingen förutom jag som en morgon gav henne ett exemplar av Östersjöjudisk bulletin – tidningen du håller i din hand.

Hon blev så uppspelt över att ha fått tag på en för henne okänd tidskrift att hon genast läste igenom varje rad i numrets fyra sidor. Efteråt var hon märkbart berörd. Hon hade ingen aning om det artiklarna beskrev, om de tuffa villkor som präglade många människors liv bara omkring 50 mil från vår lokal vid

Mariatorget i Stockholm. Mest fascinerad var hon av den judiska aspekten, den solidaritet som hon av tidningen förstod förväntades finnas judar emellan.

Jag förstod vad hon menade. När jag som liten gick på den judiska religionskolan handlade lektionerna ibland om Sovjets judar. Jag minns hur hemskt jag tyckte de verkade ha; berättelserna om folk som förföljdes för sin judendom fick mig att rysa. Samtidigt var det de lektionerna jag tyckte bäst om. Det vi fick höra stärkte bandet mellan oss i klassrummet. Vi hade det judiska gemensamt och den samhörigheten sträcktes på ett självklart sätt ut sig till personer vi inte kände, som vi aldrig skulle träffa.

Det är en mäktig känsla. Den kan missbrukas och bli nationalistiskt inskränkt. Den kan också öppna upp och vidga perspektiv och jag gissar att det var det som hände med min designerkompis. Och som gjorde att Östersjöjudisk bulletin under några år hade en given plats på hennes skrivbord, mellan Essence magazine och den japanska utgåvan av Vogue.

Returadress:
Östersjödjudiskt Forum
Box 5053
102 42 Stockholm

En elektriker utan el

TEXT: ANNA NACHMAN

NÄR TIDERNA BLIR tuffare, inflationen ökar och den egna elräkningen bara stiger är det lätt att i sin egen oro glömma bort hur mycket värre andra har det. Människor vars elräkning bara är ett bekymmer bland många. Där man på allvar måste välja om man vill ha varma element, hämta ut sina livsviktiga mediciner - eller äta sig mätt: "Eat or heat". När temperaturen faller och vintern närmar sig ökar oron.

Viktor bor ensam i en liten enrumslägenhet i Lettlands huvudstad Riga. Trots att det är väldigt spartanskt och trångt är elräkningen så pass hög att pengarna inte räcker för att täcka kostnaden.

Viktor föddes i Riga i slutet av 1940-talet. I sin ungdom skaffade han sig en gedigen yrkesutbildning och blev elektriker. Det var ett yrke som han tyckte mycket om och som han kom att ägna sig åt ända till pensionen.

Idag har Viktor stora hälsoproblem. Förutom grå starr lider han av onkologiska sjukdomar, bland annat en utvecklad cancer i urinvägarna. Hans tillstånd har lett till att hans läkare har tvingats amputera hans ena ben. Hade detta inte blivit gjort skulle Viktor inte ha funnits idag. Amputationen har dock tagit ifrån

Viktor hans självständighet, utan tekniska hjälpmedel kan han inte förflytta sig.

Viktor har dessvärre ingen familj. Han har inga barn eller andra släktingar som skulle ha kunnat ge honom en hjälpande hand. Levnadsförhållandena i den lilla lägenheten är påvra och gör det svårt för honom att ens sköta de mest basala behoven på ett tillfredsställande sätt.

Viktor är trots sina besvär en mycket artig och blygsam man. Han är oerhört tacksam för den hjälp han har fått från den sociala verksamheten på judiska församlingen i Riga. Han får regelbundet färdiglagad mat hemkörd via Meals on Wheels, stöd ur Vinterhjälpen, medicin och assistans med olika medicinska och tekniska hjälpmedel.

Genom de generösa bidrag som medlemmar i Östersjödjudiskt forum har givit så har Viktor fått hjälp att betala sina elräkningar. Men han har också fått möjlighet att få medverka i medicinska stödprogram. Dessa program har även haft stor effekt på Viktors psykiska mående och trots att hans nuvarande situation är svår har stödet som han har fått gjort att han känner en tilltro till livet.

Vi stödjer Östersjödjudiskt Forums arbete för en bättre livskvalitet för behövande judar i Baltikum

CHANNA OCH HANS KRAITSIK	HJÄLPSAMHETSFÖRBUNDET RODEF CHESED		FAMILJEN NACHMAN	
THOMAS BAB KONSULT	<i>Kosheriam</i> din godisbutik		ALICE OCH FELIX BRAKL	FAMILJEN IRENE OCH THOMAS MORNE
DINELL JOHANSSON	LLM CONSULTING GMBH		Willy Silberstein AB	
FÖRENINGEN FÖRINTELSENS ÖVERLEVANDE	GUNILLA OCH WERNER GUTERS STIFTELSE	BJÖRKSTÉN KARIN & BENGT	RUT MILCHNER	BETALD ANNONSPLATS

Vi har plats för fler stödjare. Från 500 kr/nr. Kontakta vårt kansli.

Besök vår hemsida www.ostersjodjudisktforum.se och följ oss på Facebook: www.facebook.com/balticjewishforum/.

Östersjödjudisk BULLETIN

Ansvarig utgivare

Thomas Bab
Östersjödjudiskt Forum
Baltic Jewish Forum
Sweden

Redaktion

Thomas Bab
Dina Markovich
John Gradowski
Rut Milchner
Ludvig Köhler
Anna Nachman

Adress

Östersjödjudiskt Forum
Box 5053
102 42 Stockholm

Telefon

08-664 53 38

Facebook:

www.facebook.com/balticjewishforum/

E-post & Hemsida

bj.f@telia.com

<http://www.ostersjodjudisktforum.se>

Medlemsavgift 2023

250 kr/år, 100 kr/år för dig under 26.

Bankgiro 5036-6822, SWISH 1232138899

Den ideella föreningen Östersjödjudiskt Forum fokuserar på socialt, medicinskt, materiellt och kulturellt bistånd till behövande judar och judiskt liv i Baltikum, ofta i samarbete med svenska och internationella hjälporganisationer. Kulturutbyte och andra former av samverkan är en viktig del av verksamheten. Parallellt med detta bekämpas alla former av antisemitism.

ISSN 1403-5685

Citera oss gärna – men ange källan!

Tryck

Katalogia AB, Solna

Omslag:

Amputationen av ena benet har tagit ifrån Viktor hans självständighet, utan tekniska hjälpmedel kan han inte förflytta sig.

Foto: S. Bairamova.